

Cinema

LA CRÍTICA PUNTUA

Els nostres crítics i Scott Foundas, del *Variety* (Nova York), puntuen de l'1 al 5 una selecció de les pel·lícules en cartellera.

XAVI SERRA

A *Història de la meva mort* uneixes els destins de Casanova i Dràcula. Per què?

Dràcula me'l va proposar el productor. I, com que estava llegint les memòries de Casanova, els vaig barrejar. És una combinació de cinema de sèrie Z, a la frontera entre el que és grotesc i el que és sublim. Era un repte, però també una fantasia, perquè expliquem la part de la vida de Casanova que no surt a les memòries.

També els fas servir per confrontar la Il·lustració i el romanticisme gòtic.

Sí, sobretot a través del plaer i el desig. Casanova sedueix des de la lleugeresa, la sensualitat i la comunicació, i Dràcula a través del control i la possessió. Jo m'identifico més amb Casanova, però em fascina la violència del Don Juan. En el fons és un film sobre la hipocresia, perquè no saps mai on acaba el plaer social i comença el plaer vanitós. Però no és una pel·lícula moral: és una pel·lícula sobre la injustícia de la bellesa, però també sobre la bellesa de la injustícia.

En un taller dirigit a la crítica jove de Locarno vas afirmar que *Història de la meva mort* era *unfuckable*, és a dir, que ningú se la podia follar.

És pel seu caràcter performatiu. En un film normal, pots intuir si s'ha seguit el guió o com ha sigut el rodatge i, aleshores, emetre un judici crític. Però no ho pots fer amb el meu cinema, en què el rodatge no es prepara, els diàlegs neixen en el moment i la fotografia es manipula en postproducció. Tot el que veus a la pantalla ha nascut per ser allà. Si munto dues escenes és perquè m'agrada com es barregen les formes i colors de l'últim pla d'una escena i el primer d'una altra, no per lògica narrativa.

Si no la pots criticar, tampoc la pots elogiar.

O la rebutges o te la quedes. Però no pots entrar-hi i disseccionar-la. És una *performance*. No té sentit detallar coses que són absolutament arbitràries i úniques. I cada fase del procés va en contra de l'anterior: la posada en escena desmenteix el guió i el muntatge desmenteix el rodatge. Es tracta de subvertir tot el que s'ha fet abans.

¿Aquesta idea es pot traslladar a la teva relació amb el cinema dels altres? Les teves declaracions sobre altres directors són destructives.

Home, és que no pot ser que una sèrie de gent que és completa-

ment inútil convenci l'Estat que el que ells fan és art. M'obsessiona la necessitat de demostrar amb fets aquesta mentida. Al cap i a la fi, s'ha d'intentar fer el bé, no creus?

¿Denunciar que els teus col·legues són inútils és fer el bé? Només faltaria. És un deure. I no ho faig per mi. Si no tingués calés jo no faria cine. M'és igual.

Ho faig per defensar els que fan cinema com el meu, gent seriosa. Però és un debat antic. Mira les pel·lícules dels Gaudí, que se suposa que han de ser comercials i resulta que no va a veure-les ningú. Jo, si fes una pel·lícula i no anés als festivals i els meus amics i la gent seriosa em diguessin que no val res, em preocuparia. Ara, és interessant veure que a Locarno em donen

un premi a mi i no a qualsevol d'aquests que estan als Goya. Això a la gent normal li xoca.

I com valores que *Història de la meva mort*, que ha guanyat un dels premis més importants en la història del cinema català, no estigui nominat com a millor pel·lícula als Gaudí? A mi tant me fa. Els acadèmics són així. El que premien les al-

CINEASTA DESPRÉS DE REESCRIURE LA FIGURA DEL QUIXOT I DELS REIS MAGS, ALBERT SERRA CREUA ELS DESTINS DE CASANOVA I DRÀCULA A 'HISTÒRIA DE LA MEVA MORT', PREMIADA AL FESTIVAL DE LOCARNO. AVUI S'ESTRENA EN PROJECCIÓ ÚNICA ALS CINEMES BOLICHE EL NOU TREBALL DEL CINEASTA CATALÀ MÉS PROVOCADOR, GENIAL I BOCAMOLL

tres acadèmies també és patètic. Passa que potser en altres llocs hi ha més tradició i de vegades es cola alguna cosa bona. A mi em van donar el premi en la primera edició. Però s'han convençut que el que funciona és el cinema industrial i el de les escoles i, esclar, cada vegada té més pes.

¿T'afecta a tu la crisi del cinema amb vocació industrial?

ALBERT SERRA

“L'ARTISTA NO POT BARREJAR-SE AMB LA REALITAT, ESTÀ PER DAMUNT I TÉ UNA ALTRA MISSIÓ”

PERE TORDERA

Critics: XS: Xavi Serra JP: Joan Pons MY: Manu Yáñez PR: Paula A. Ruiz SF: Scott Foundas (Variety) Punt No avaluada

Hi ha un exemple d'Antonio Baños que m'agrada. Abans el paio del Mercedes passava al costat del paio del Sis-cents i el mirava amb menyspreu. Però ara s'atura per robar-li el Sis-cents. En el cine d'autor passa el mateix. Abans teníem un petit espai en què l'Estat ens feia costat. Però quan s'enfonsa el cinema i els que abans feien 300.000 espectadors ara en fan menys de 40.000, què fan tots aquests directors? Fan com el del Mercedes, volen apropiarse del petit fons destinat al cinema d'autor.

El teu cinema no es relaciona amb la realitat. ¿A tu, però, t'interessen els temes socials? Home, sí, però des d'un punt de vista una mica cínic. L'artista no pot barrejar-se amb la realitat i tots aquests temes. Està per damunt i té una altra missió.

I la persona? ¿Tampoc es pot embrutar amb la realitat? Karl Lagerfeld deia que coneix massa bé el *backstage* de la política per creure-hi. A mi, tot i que només l'he entrellucat, em passa el mateix. Sempre hi ha l'esperança d'una societat millor, esclar, i l'artista pur hi contribueix a la seva manera. La crisi econòmica em molesta per la gent ben parida que està fotuda, però tot això dels bancs és tan grotesc que em diverteix.

Per què el *backstage* del cinema no et provoca la mateixa indiferència que la política? Per malícia, per joc i per defensar la gent que m'és pròxima.

No era per fer el bé? Home, per malícia des d'un punt de vista personal i per bondat des d'un punt de vista col·lectiu. No ho sé... És que el cas del cinema és tan clamorós...

I el de la política no? Sí, potser també. Però depèn de la gent i la gent és tan lenta...

Albert Serra és una ficció? No. Jo no tinc vida privada. No hi ha res al darrere. Això no és l'objectiu per fer una altra cosa. En mi, la posada en escena és un fi, no un mitjà. No hi ha estratègia. El meu somni seria viure en un estat d'exposició permanent, en una capsa transparent.

Ets el centre del llibre d'Albert Forn's *Albert Serra (la novel·la, no el cineasta)* i del tema d'Hydrogenesse *El artista*. Sí, però tant me fa. Bé, m'afalaga en la mesura que m'interessa la persona que ho fa. En el cas d'Hydrogenesse sí, perquè són persones fines i molt lúcides. Però l'altre no té finor ni lucidesa i, per tant, m'és igual. ■

★★★★★
THE GRANDMASTER

Direcció: Wong Kar-wai. Guió: Wong Kar-wai, Xu Haofeng i Zou Jinzhi. 130 minuts. Hong Kong (2013). Amb Tony Leung Chiu Wai i Zhang Ziyi.

In the mood for love amb kungfu és una definició tan simple com gràfica de *The grandmaster*. Wong Kar-wai entrelaça el cinema d'arts marcial amb el melodrama de desitjos no consumats en un film que aconsegueix ser alhora radicalment modern i com d'una altra època, visualment espectacular i d'una discreta intimitat.

Com és habitual en la filmografia de Wong, la producció de *The grandmaster* ha estat llarga i problemàtica, cosa que es fa palès en un muntatge fragmentari en què sembla que ha quedat fora més material del desitjat: personatges tan suggeridors com el barber mereixien més temps en pantalla. El gran mestre del títol s'inspira en la figura d'Ip Man, professor entre d'altres de Bruce Lee i encarnació d'una forma d'entendre el kungfu que la Xina comunista va condemnar a la desaparició o a l'exili. Però la veritable mestressa de la pel·lícula és el personatge que encarna Zhang Ziyi, heroïna tràgica, reina de les arts marcial i protagonista en una estació de tren de l'escena d'acció més bella i espatarrant de la temporada. | EULÀLIA IGLESIAS

★★★
AGOST

Direcció: John Wells. Guió: Tracy Letts. 121 minuts. Estats Units (2013). Amb Meryl Streep, Julia Roberts, Ewan McGregor i Benedict Cumberbatch.

Comèdia? Les nominacions als Globus d'Or reflecteixen que *Agost* és una comèdia. Complicat d'entendre. S'entén que qualsevol pugui deixar anar una riallada com a reacció nerviosa a alguna de les afilades rèpliques de Meryl Streep, però considerar que aquest film és una comèdia és quasi un fenomen paranormal. Estem davant d'una obra musculosa i punxeguda, una rebrincada emocional sobre les relacions familiars, els secrets i la hipocresia. Però com ja li passava al muntatge teatral de Belbel al TNC, la proposta és suggestiva però sense cap mena de grandesa, ni, sobretot, cap originalitat. És un pastitx extremadament evident de Shakespeare -la mare és una Lear- i Txékhov -tres germanes- tot plegat amanit amb la reconeixible crispació de Tennessee Williams.

És hàbil, molt hàbil, però se li ensuma el tuf de prefabricació per tot arreu. El text de Tracy Letts -que ell mateix ha adaptat amb diligència per dissimular les costures teatrals- necessitava un director amb més personalitat que John Wells, que no fa gran cosa més del que hauria fet Mike Nichols fa trenta o quaranta anys. | TONI VALL

★★★★★
EL ÚLTIMO DE LOS INJUSTOS

Direcció i guió: Claude Lanzmann. 220 minuts. França (2013). Documental. Amb Claude Lanzmann i Benjamin Murelstein.

En una de les escenes més colpidores de la imponent *El último de los injustos*, Claude Lanzmann -director d'aquell film-monument sobre l'Holocaust titulat *Shoah* (1985)- pronuncia les següents paraules mentre camina per un dels escenaris de l'horror nazi: "Aquest indret mort, de sobte, està viu per a mi". Una evocació del diàleg entre vida i mort que s'erigeix en el fil conductor del documental. D'una banda, trobem la investigació rigorosa i crítica de la mort en vida que van patir els habitants de Theresienstadt, un gueto *model* que va servir de tapadora per als impulsos genocides de Hitler i els seus seguaces. I, de l'altra, hi ha el convenciment de Lanzmann que l'única manera de retratar cinematogràficament la màquina de mort nazi és a través dels testimonis dels supervivents i de les imatges en present. En definitiva, som davant d'una fàbrica fílmica d'història oral.

Sota aquests principis formals i ideològics, Lanzmann recupera unes antigues entrevistes amb el rabi Benjamin Murelstein, l'últim president del Consell Jueu de Theresienstadt. Figura controvertida i magnètica, aquest home d'"esperit aventurer" va ser capaç de convertir

el gueto que gestionava en un objecte de propaganda nazi amb l'objectiu de garantir la supervivència dels seus habitants. Un pou de contradiccions que dona peu a un dels diàlegs més fascinants del cinema dels últims anys: el que manté Lanzmann, el documentalista angoixat per l'abjecció històrica, i Murelstein, el protagonista de la història que, lluny de tot sentimentalisme, defensa el pragmatisme com la clau per a la supervivència. | MANU YÁÑEZ

★★★
HISTÒRIA DE LA MEVA MORT

Direcció i guió: Albert Serra. 148 minuts. Espanya (2013). Amb Vicenç Altaió, Eliseu Huertas, Lluís Serrat, Montse Triola, Noèlia Rodenas, Clara Visa, Lluís Carbó, Kítu Pau i Clàudia Robert.

De ben segur que molts espectadors encara no saben com entrar al cinema d'Albert Serra. I no deu ser perquè el director de Banyoles no obri cada vegada més portes. *Història de la meva mort*, en aquest sentit, presenta una multiplicitat d'entrades que permeten entomar el film (i gaudir-ne) de moltes maneres i molt diferents, un fet que potser no passava a les pel·lícules anteriors de Serra, *Honor de cavalleria* i *El cant dels ocells*, molt més exigents i tancades estilísticament. Qui vulgui prendre's aquest film com un assaig sobre la transició del segle de la Il·lustració i el llibertinatge (s. XVIII) al segle del romanticisme i la fantasmagoria (s. XIX), pot fer-ho. Qui no pretengui endinsar-se en aquestes al·legories històriques i prefereixi entendre el film com una molt peculiar i juganera desconstructió de dos mites com Casanova i Dràcula

(Serra sempre despulla i reescriu mites), també veurà que el film accepta aquesta aproximació. I si un es planta davant *Història de la meva mort* sense tantes ganes d'intel·lectualitzar el que està veient, té l'opció de veure-la com una curiosa i atípic història sobre la trobada entre un seductor lletraferit i decadent i un dels vampirs (quan apareix; bona part del poder de suggestió d'aquest Dràcula és la seva presència el·líptica) menys arquetípics de la història del cinema. *Història de la meva mort* agradarà més o menys, però poc es pot dubtar de la seva riquesa en lectures i complexitat de discurs. I tampoc del talent de Serra per aconseguir que tant el detall més insignificant (Casanova menjant una magrana, per exemple) com el moment més transcendent del film acabin tenint la mateixa força poètica en pantalla. | JOAN PONS

A+ CARTELLERA ALTERNATIVA

TRILOGIA 'RETORN AL FUTUR'
PALAU DE CONGRESSOS DE BARCELONA
El cicle Phenomena fa tres anys i ho celebra dissabte a partir de les 20 h amb la trilogia completa de *Retorn al futur*, un viatge a través del temps -en Delorean, esclar- per reviu les aventures de Marty McFly i Doc.

'GENERACIÓ PEGASO'
LA CASA ELIZALDE
El documental d'Isabel Andrés i Porti sobre la lluita obrera i social dels treballadors de la Pegaso inaugura el dimecres 15 a les 19.30 h la mostra documental Miradocs, que inclourà una *master class* d'Oscar Pérez i la projecció de *Lejos de los árboles*, de Jacinto Esteve, presentada per Lluís Miñarro.

'LIBRE TE QUIERO'
FILMOTECA DE CATALUNYA
Aprofitant la visita de Basilio Martín Patino per presentar dijous a les 17 h la seva *opera prima* del 1965, *Nueve cartas a Berta*, la Filmoteca programa un petit cicle que inclou *Libre te quiero*, l'última obra del gran documentalista, que presentarà dimecres a les 20 h aquest film sobre l'acampada dels indignats del 15-M.

A+ TAMBÉ A LA CARTELLERA

'LA GRAN REVANCHA'
DIR: PETER SEGAL
Cinquanta anys després del seu últim combat, dos boxejadors interpretats per Sylvester Stallone i Robert De Niro tornen a enfrontar-se al ring en un duel tan llegendari com ridícul. Comèdia agradable que treu profit dels mites de *Rocky* i *Toro salvatge*.

'LA LADRONA DE LIBROS'
DIR: BRIAN PERCIVAL
Adaptació de la novel·la de Markus Zusak sobre una nena de 9 anys adoptada per una família obrera durant la II Guerra Mundial.

'PENSÉ QUE IBA A HABER FIESTA'
DIR: VICTORIA GALARDI
L'Ana (Elena Anaya) s'enamora de l'exmarit de la seva millor amiga (Valeria Bertuccelli) en aquest sensible drama romàntic.